

PROVEDBENI PROGRAM PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2021-2025. GODINA

Rijeka, prosinac 2021.

«Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj»

PROVEDBENI PROGRAM PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2021-2025. GODINA

Izradile:

prof. dr.sc. Mirjana Kovačić

Sanja Ivetić, struč.spec.oec.

Ivana Pavlek, dipl. oec.

Ravnatelj:
_____
Vedran Kružić

Sadržaj

Sadržaj	2
PREDGOVOR	3
1. Uvod (djelokrug, vizija i misija JLP(R)S).....	4
1.1. Djelokrug rada	4
1.2. Vizija.....	6
1.3. Misija	6
1.4. Ustrojstvo	7
2. Opis razvojnih izazova i potreba	7
2.1. Tehnološki izazovi i gospodarstvo	8
2.2. Plavo-zeleni potencijali i potrebe	9
2.3. Društveno okruženje	10
2.4. Urbano okruženje	11
2.5. Infrastruktura i promet.....	12
2.6. Područja s razvojnim posebnostima: Otoci i Gorski kotar.....	12
2.7. Pandemija virusa COVID-19 i krizna stanja.....	13
3. Popis prioriteta djelovanja u području nadležnosti samoupravne jedinice s obrazloženjem njihova odabira	14
4. Popis mjera za provedbu odabranih posebnih ciljeva s ključnim aktivnostima i pripadajućim pokazateljima rezultata	20
5. Indikativni financijski okvir za provedbu mjera, aktivnosti i projekata i okvir za praćenje i izvještavanje	32
Prilog 1.....	33

PREDGOVOR

U novom mandatnom razdoblju, zahvaljujući povjerenju birača i podršci našem izbornom programu, nastavljamo razvijati Primorsko-goransku županiju kao društveno pravednu, konkurentnu, održivu i pametnu regiju poželjnu za život i rad. Kao regiju znanja, poticajnu za kreativni razvoj, otvorenu za nove ideje i inspirativnu za našu mladost kako bi svoje prilike vidjeli upravo u ovoj županiji. Mladi su nositelji novih razvojnih iskoraka i pravih odgovora na izazove brzih promjena koje nosi 21. stoljeće.

Kao regionalna samouprava, politikom kontinuiteta te odgovornom raspodjelom javnog novca nastavljamo s dinamičnim projektnim, programskim i investicijskim planovima u svim sektorima iz naše nadležnosti. Zdravstvo, školstvo, socijala i dalje su u fokusu naših aktivnosti kao što je bio slučaj i u prethodnim mandatima. Nove škole, školske sportske dvorane, domovi zdravlja, novi smještajni kapaciteti domova umirovljenika, ulaganja u modernu opremu te ujednačavanje uvjeta, obrazovnog, zdravstvenog i socijalnog standarda u svim dijelovima županije, ostaju naši prioriteti. Poticanje poduzetništva i gospodarstva i nadalje će biti važnom odrednicom razvoja. Također nastavljamo i sa značajnim ulaganjima u cestovnu i lučku infrastrukturu kroz naše ustanove (ŽUC) te sustav Županijskih lučkih uprava, a dajemo i punu podršku strateškim nacionalnim projektima – razvoju suvremene željezničke, cestovne i lučke infrastrukture jer to donosi i nove razvojne prilike za ovu regiju. Prva smo Županija koja je napravila velik iskorak u sustavu zbrinjavanja otpada realizacijom državnog pilot projekta izgradnje Centra za gospodarenje otpadom Marišćina, a kao Županija nositelj smo i pokretač pilot projekta Unije samoodrživi otok, što je doprinos željenoj zelenoj tranziciji, te prelasku na obnovljive izvore energije sa pozitivnim ekološkim i ekonomskim učincima.

Nastavljamo s apliciranjem na europske fondove koji su nam u proteklom mandatu bili temelj za realizaciju krupnih infrastrukturnih zahvata na lučkom području, a europski novac u ovom mandatu potreban nam je za ostvarenje dva velika, financijski zahtjevna projekta u školstvu i socijali, izgradnje nove škole na Marinićima i novog doma za starije u Klani. Imamo spremne projekte i čim se otvori mogućnost aplicirat ćemo na europski novac.

U dokumentu koji je pred vama sadržan je detaljan Provedbeni program Primorsko-goranske županije za razdoblje od naredne četiri godine. Temelji se na strateškom dokumentu Plana razvoja PGŽ za novo srednjoročno razdoblje kao i izbornom programu ponuđenom biračima PGŽ na zadnjim lokalnim izborima. U proteklom smo mandatu realizirali sve što smo obećali, vjerujem da ćemo jednako uspješno odraditi aktualni mandat.

Župan
Zlatko Komadina

1. Uvod (djelokrug, vizija i misija JLP(R)S)

Člankom 24. stavkom 1. i 2. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 123/17, dalje u tekstu: Zakon o strateškom planiranju) propisano je da su provedbeni programi jedinica područne (regionalne) samouprave kratkoročni akti strateškog planiranja koji osiguravaju provedbu posebnih ciljeva iz planova razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave te poveznicu s proračunom jedinice područne (regionalne) samouprave, a donose se za vrijeme trajanja mandata izvršnog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave i vrijede za taj mandat. Člankom 35. istog Zakona propisano je da koordinaciju poslova strateškog planiranja na razini jedinice područne (regionalne) samouprave obavlja regionalni koordinador. Člankom 25. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 147/14, 123/17, 118/18) propisano je da regionalni koordinador obavlja poslove javnih ovlasti, između ostalog izrađuje županijske razvojne strategije i druge strateške i razvojne dokumente za područje županije te njihove provedbene dokumente za koje ih ovlasti osnivač i/ili suosnivači.

Sukladno Uredbi o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (**regionalne**) samouprave („Narodne novine“ broj 89/18), *provedbeni program jedinice područne (regionalne) samouprave* je kratkoročni akt strateškog planiranja povezan s višegodišnjim proračunom kojeg župan donosi u roku od 120 dana od dana stupanja na dužnost, a odnosi se na mandatno razdoblje te opisuje prioritete mjere i aktivnosti za provedbu ciljeva iz povezanih, hijerarhijski viših akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

1.1. Djelokrug rada

Primorsko-goranska županija ustrojena je kao jedinica područne (regionalne) samouprave na čijem se području nalazi 36 jedinica lokalne samouprave, od toga 14 gradova i 22 općine (Tablica 1, Slika 1).

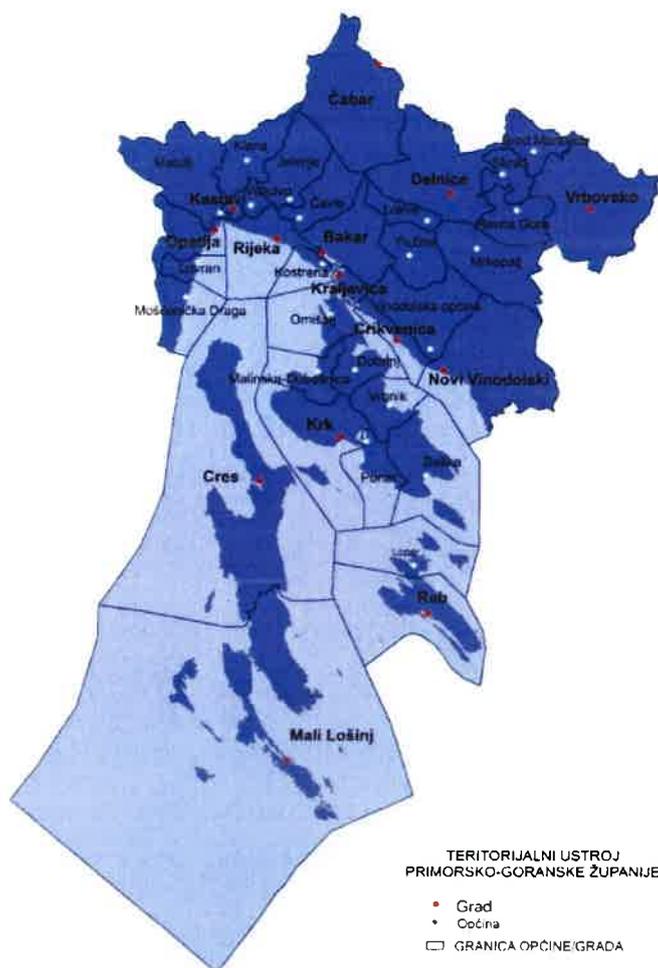
Tablica 1.: Podjela jedinica lokalne samouprave prema mikroregijama

Mikroregija	Gradovi	Općine
Priobalje	Bakar, Crikvenica, Kastav, Kraljevica, Novi Vinodolski, Opatija, Rijeka	Čavle, Jelenje, Klana, Kostrena, Lovran, Matulji, Mošćenička Draga, Viškovo, Vinodolska općina, Omišalj ¹
Gorski kotar	Čabar, Delnice, Vrbovsko	Brod Moravice, Fužine, Lokve, Mrkopalj, Ravna Gora, Skrad
Otoci	Cres, Krk, Mali Lošinj, Rab	Baška, Dobrinj, Malinska-Dubašnica, Punat, Vrbnik, Lopar

Izvor: Prostorni plan Primorsko-goranske županije (SN 32/13)

¹ Prema Prostornom planu Primorsko-goranske županije (SN 32/13) Općina Omišalj smještena je u mikroregiju Priobalje.

Slika 1.: Teritorijalno politički ustroj

Izvor: GIS baza JU Zavod za prostorno uređenje PGŽ, 2016. godine

Primorsko-goranska županija obavlja poslove od područnog (regionalnog) značenja. Navedeni poslovi odnose se na obrazovanje, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu, održavanje javnih cesta, planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova, izdavanje akata prostornog uređenja i drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje županije, a izvan područja Grada Rijeke, te ostale poslove sukladno posebnim zakonima. Od 1. siječnja 2020. godine pojedina upravna tijela obavljaju i povjerene poslove državne uprave koje je obavljao Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji. Povjereni poslovi su iz područja zdravstva, obrazovanja, opće uprave i udruga, prometa, gospodarstva, socijalne skrbi, rada i ostvarivanja prava hrvatskih branitelja, sporta, imovinsko-pravnih poslova. Jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove lokalnog značenja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, koje nisu u nadležnosti državnih ili županijskih tijela. To su poslovi koji se odnose na uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, primarnu zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom području, te ostale poslove sukladno posebnim propisima.

1.2. Vizija

U središte promišljanja budućeg razvoja županije postavljeni su ljudi, kvaliteta života, standard, potrebe i razvoj njihovih potencijala. Poseban naglasak postavljen je na zajedničko sudjelovanje svih dionika regionalnog razvoja kako bi se ostvarila **vizija daljnjeg razvoja županije**:

Primorsko-goranska županija je konkurentna, pametna, održiva i društveno pravedna regija poželjna za život i rad

Ostvarenju vizije pridonijet će se postizanjem postavljenih posebnih ciljeva i usklađenom provedbom politika kroz pet prioriteta na čije je definiranje osim dosegnutog stanja razvoja, utjecala novonastala globalna kriza uzrokovana pandemijom virusa COVID-19, koja se snažno odrazila na gospodarstvo županije i sve segmente društva.

Pritom su uzeti u obzir ciljevi postavljeni u okviru Europskog zelenog plana i Europskog teritorijalnog programa 2030. te ciljevi održivog razvoja UN-a. Sve navedeno temelj je održivom i konkurentnom razvoju županije, s posebnim naglaskom na podizanje otpornosti društva i gospodarstva na sadašnje i buduće ugroze i krize.

Nastavno na dugoročnu viziju daljnjeg razvoja županije, provedbenim programom se stavlja naglasak na kvalitetu životnih uvjeta i uvjeta poslovanja na području županije, kao prosperitetne regije za ostvarenje vlastitog razvojnog potencijala, ostanak i zapošljavanje mladih te još kvalitetnije korištenje sredstava europskih fondova u sufinanciranju projekata.

1.3. Misija

Provedbeni program donosi se za razdoblje od 2021. do 2025. godine, pri čemu će se realizacija aktivnosti pratiti od 2022. godine, te vrijedi za mandatno razdoblje čelnika tijela.

Uživajući višegodišnje povjerenje stanovnika županije, kvalitetom i znanjem zaposlenih i cijele zajednice, cilj je stvarati konkurentnu i uspješnu regiju zadovoljnih ljudi. Ostvarivanje društvenih i gospodarskih interesa poticat će se kroz razvoj gospodarstva i primjenu suvremenih tehnoloških i digitalnih rješenja, plavo zeleni razvoj i rast, rekonstrukciju i izgradnju sportsko-rekreativne infrastrukture s ciljem poticanja kulture zdravog življenja, uvođenje zelenih i održivih ekološko-energetskih rješenja te rekonstrukciju i unapređenje komunalne infrastrukture. Poticati će se mlade na uključivanje u tržište rada, te u sinergiji s obrazovnim institucijama osigurati kontinuitet u obrazovanju. U suradnji sa svim sastavnicama Sveučilišta kontinuirano će se poticati istraživanje te posebno snažiti povezivanje sa gospodarstvom.

Razvojem županije bavi se više institucija, i to Primorsko-goranska županija te 14 gradova i 22 općine, odnosno upravna tijela preko kojih se oblikuje i provodi razvojna politika. U aktivnostima regionalnoga razvoja sudjeluju i brojne institucije, kao što su strukovne komore, komunalna društva, razvojne agencije, lokalne akcijske grupe, Hrvatski zavod za zapošljavanje, turističke zajednice, osnovne i srednje škole, Sveučilište u Rijeci, poduzetničke potporne institucije, organizacije civilnog društva, nacionalne agencije, resorna ministarstva i druge.

U narednom razdoblju nastaviti će se razvijati sustav upravljanja razvojem te primjena dobre prakse u svim sferama djelovanja Županije.

1.4. Ustrojstvo

Županijska skupština Primorsko-goranske županije 2019. godine donijela je Odluku o ustrojstvu i djelokrugu upravnih tijela Primorsko-goranske županije („Službene novine Primorsko-goranske županije“ broj 29/19). Sjedište upravnih tijela je u sjedištu Županije, no, upravna tijela mogu poslove iz svog djelokruga obavljati i izvan njihovog sjedišta. Upravna tijela obavljaju poslove iz svog djelokruga na području županije utvrđenom zakonom kojim se uređuje područje županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Sredstva za rad upravnih tijela osiguravaju se u Proračunu Županije u skladu sa zakonom. Primorsko-goranska županija ima ustrojena sljedeća upravna tijela:

1. Ured Županije
2. Upravni odjel za proračun, financije i nabavu
3. Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša
4. Upravni odjel za zdravstvo
5. Upravni odjel za odgoj i obrazovanje
6. Upravni odjel za opću upravu i upravljanje imovinom
7. Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze
8. Upravni odjel za turizam, poduzetništvo i ruralni razvoj
9. Upravni odjel za regionalni razvoj, infrastrukturu i upravljanje projektima
10. Upravni odjel za socijalnu politiku i mlade
11. Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu
12. Ured unutarnje revizije

Načela za unutarnje ustrojstvo upravnih tijela, nazive i uvjete za ustrojavanje unutarnjih ustrojstvenih jedinica, kako u sjedištu tako i izvan sjedišta Županije, te upravljanje unutarnjim ustrojstvenim jedinicama utvrđuje posebnim aktom Župan.

Odlukom o ustrojstvu Ureda unutarnje revizije Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 1/11, 30/12, 36/13 i 30/19), temeljem odredbi zakona i pravilnika koji uređuju sustav unutarnjih kontrola u javnom sektoru Republike Hrvatske te odgovornosti, odnose i nadležnosti u razvoju sustava unutarnjih kontrola i unutarnje revizije kao dijela sustava unutarnjih kontrola, Župan je, za obavljanje poslova unutarnje revizije u Primorsko-goranskoj županiji, ustrojio Ured unutarnje revizije Primorsko-goranske županije.

2. Opis razvojnih izazova i potreba

Oblikovanje razvoja županije temelji se na ljudima, ključnim pokretačima razvoja i konkurentnosti regije. U fokusu su mladi i mlade obitelji kao nositelji društvenih i gospodarskih izazova u svrhu ravnomjernog razvoja županije, kvalitete života i održivog upravljanja resursima. Iz provedene analize stanja razvidni su sljedeći ključni izazovi županije:

- Demografske promjene
- Klimatske promjene
- Održivo upravljanje resursima
- Energetska i zelena tranzicija
- Plavo gospodarstvo
- Digitalna transformacija
- Globalizacija

Demografske promjene prisutne su u hrvatskom društvu te snažno utječu na sve sfere društva i gospodarstva. Primorsko-goransku županiju karakteriziraju nepovoljni demografski trendovi manifestirani kroz značajno starenje stanovništva pri čemu dolazi do smanjivanja radno aktivnog stanovništva. Povećava se omjer stanovništva starijeg od 65 godina u odnosu na radno sposobno stanovništvo, kao rezultat povećanja očekivanog trajanja života, ali i pada stope fertiliteta. Broj živorođene djece u jednoj godini na 1 000 žena u fertilnoj dobi (15 – 49 godina starosti) u županiji je ispod prosjeka. Pred Županijom je poseban izazov, kako bi se kvalitetno odgovorilo na rastuću potražnju za socijalnim i zdravstvenim uslugama te pritiscima na tržištu rada.

Klimatske promjene predstavljaju najveći globalni izazov 21. stoljeća. Županija, s obzirom na prirodno bogatstvo i različitost resursa, svoj daljnji razvoj sagledava na način da upravljanje resursima bude održivo u funkciji iskorištavanja regionalnih razvojnih potencijala.

Županija je plavo zelena regija koja pred sobom ima niz razvojnih mogućnosti. Zaokret prema tzv. zelenim poslovima i kružnom gospodarstvu te snažnije korištenje vodnih, posebno morskih resursa i s njima povezanih pomorskih i drugih sektora, poput morskih tehnologija, bioekonomije, biotehnologije i drugo, predstavljaju ključan razvojni izazov i potencijal.

Zbog starenja stanovništva, globalnih izazova i tehnoloških promjena na području rada, županija sve više ima potrebu za preoblikovanjem strukture ljudskih resursa kroz poticanje usavršavanja i cjeloživotnog učenja.

Daljnja digitalizacija, razvoj širokopojasne mreže, dostupnost pametnih usluga, korištenja podataka razvojem podatkovne infrastrukture, za županiju u cijelosti, predstavlja snažan pokretač produktivnosti i konkurentnosti u 21. stoljeću.

2.1. Tehnološki izazovi i gospodarstvo

Raznolika obilježja kao što su more, bogato razvedena obala s otocima (1065 km) i vrlo šumoviti Gorski kotar, uz klimatske pogodnosti te položajna blizina prostoru srednje Europe odredili su i dosadašnji gospodarski razvoj županije.

Turizam s obzirom na značajan udio u gospodarstvu županije, još uvijek ima prostora za razvoj, posebno u selektivnim oblicima, kroz nautički, zdravstveni i ruralni te rekreativni i zimski turizam. Tehnološka i zelena transformacija poduzetništva i gospodarstva, s obzirom na dosegnuti stupanj razvoja, imperativ je daljem razvoju.

Tehnološka struktura županije veoma je slična tehnološkoj strukturi hrvatskoga gospodarstva. Strukturom prevladavaju tržišne usluge s niskim intenzitetom znanja (turizam, trgovina, skladištenje, kopneni prijevoz) i tržišne usluge intenzivne znanjem (prijevoz i visokostručne usluge). Razvidno je da treba povećati udio visokotehnoloških usluga (uključuju IKT, telekomunikacije, istraživanje i razvoj, profesionalne i stručne usluge), uključivanjem i privlačenjem visokokvalificiranih kadrova koji predstavljaju značajan potencijal posebno važan za transformativne gospodarske promjene.

Financijski pokazatelji ukazuju na potrebu boljeg korištenja konkurentnih potencijala u djelatnostima koje značajno utječu na cjelokupno gospodarstvo županije te osiguravaju njezin održivi razvoj. Osobito se to odnosi na prerađivačku industriju te na djelatnosti Plavog gospodarstva (pomorski prijevoz, lučke djelatnosti, brodogradnja i remont, ribarstvo i akvakultura, obalni turizam, biotehnologija i drugo) kao i Zelenog gospodarstva (energetika i gospodarenje otpadom, obnovljivi izvori energije, zeleni turizam, eko proizvodnja hrane i drugo).

Županija po prosječnoj dobi stanovništva jedna je od najstarijih. Broj stanovnika značajno se smanjio, ali prirodna, klimatska i društvena obilježja i dalje su privlačni element za život i rad. Ostanak mladih i mladih obitelji, ali i doseljavanje ovisi o načinu korištenja potencijala resursa na području županije. Napredne tehnologije tako postaju potencijal za otvaranje radnih mjesta visoko dodane vrijednosti te privlačni element za ostanak mladih. Konkurentno gospodarsko okruženje, koje zbog najveće i najbolje opremljene poduzetničke zone u Hrvatskoj (Industrijska zona Bakar), budućeg logističkog centra u izgradnji (Miklavija) te brojnih atraktivnih brownfield područja, predstavlja iznimnu gospodarsku osnovu, te treba doprinijeti razvoju mikro i makro poduzetništva. Postojeće potporne institucije značajan su suradnik na razvojnom putu, posebno malih poduzetnika, no njihova snaga treba biti još izraženija posebno u svjetlu pripreme i provedbe projekta za korištenje EU fondova.

Jedan od ključnih razvojnih smjerova županije je stvaranje društva znanja, baziranog na izvrsnosti i cjeloživotnom učenju, kao snažnog pokretača gospodarskog i društvenog razvoja za poslove budućnosti. Na području županije djeluje niz obrazovnih ustanova koje mogu pojedincu pružiti čitav niz obrazovnih sadržaja, prilagođenih potrebama tržišta rada.

2.2. Plavo-zeleni potencijali i potrebe

Plave značajke županije dobar su temelj za daljnji razvoj maritimnog gospodarstva svih djelatnosti koje iskorištavaju more ili morsko bogatstvo ili su u izravnoj vezi s tim djelatnostima, ali i neprivredne djelatnosti (obrazovne, znanstveno-istraživačke, zdravstvene, kulturne, športske, i druge djelatnosti).

Pomorski prijevoz bitan je čimbenik međuotočnog povezivanja i ključna sastavnica razvoja obalnog turizma. More je neiscrpni izvor hrane. Ribarstvo i akvakultura te prerada ribe osim resursa zahtijevaju razvoj infrastrukture te primjenu odgovarajućih ribolovnih alata. Županija ima značajne potencijale za razvoj ribarstva i akvakulture zbog čega je potrebno planirati, snažnije motivirati i podržati razvoj ovog sektora. Obalni turizam čini velik dio BDP-a županije, preko 16%, te je važan izvor dodatnih prihoda, posebno privatnih iznajmljivača. No, prirodni resurs ima svoja ograničenja te treba planirati daljnji razvoj turizma u granicama održivih kapaciteta. Uzimajući u obzir raznolikosti i atrakcijske elemente te smanjenje sezonalnosti u turizmu, treba razvijati selektivne oblike turizma: zdravstveni, nautički, kulturni i drugi te težiti većoj kvaliteti i održivosti u turizmu.

Temeljeno na dosadašnjoj uspješnoj proizvodnji korištenjem morske vode, županija se treba profilirati u području daljnjih istraživanja i uporabe mora u medicinske svrhe.

Plava odrednica županije povezana je sa svojom zelenom sastavnicom. Navedeno otvara mogućnosti stvaranja novih, zelenih radnih mjesta, posebno u gospodarenju otpadom i korištenju obnovljivih izvora energije i upravljanju prirodnim resursima.

Pokrivenost kućanstava odvozom komunalnog otpada na području županije je veoma visoka i iznosi između 95 i 100%. Međutim, potrebni su dodatni naponi u djelatnosti gospodarenja otpadom, što se očituje u primarnoj selekciji otpada, odvojenom prikupljanju, te korištenju otpada kao goriva. Problem gospodarenja otpadom predstavlja veliki izazov i potrebu u procesu prijelaza na kružno gospodarstvo koje, osim novih radnih mjesta, donosi pozitivne direktne i indirektno učinke, posebno u dijelu održivog korištenja resursa.

S obzirom na klimatske blagodati, odnosno mogućnost korištenja obnovljivih izvora energije, sunca, vjetrova, mora i biomase, u fokusu je potreba za čistim oblicima energije te se očekuje dovršenje najveće županijske sunčane elektrane na otocima (Orlec, Cres) u Hrvatskoj. Poboljšanje energetske učinkovitosti i smanjenje energetske siromaštva za sve stanovnike

županije, pokretanje energetske zajednice koje će proizvoditi energiju dostatnu za vlastite potrebe, izazov je s kojim se županija suočava, što je dodatni motiv za apliciranje na EU sredstva u narednom financijskom razdoblju. Raspoloživi vjetropotencijal za područje županije je veoma velik te je potrebno ulagati u izgradnju vjetroelektrane/a.

Naredni period stavlja zahtjeve i na hotelijere i druge dionike u turizmu u implementiranju i korištenju obnovljivih izvora u svrhu smanjenja onečišćenja zraka i mora.

Drvo, kao glavni izvor biomase u županiji je obnovljivi izvor energije samo dok se eksploatira u održivim granicama godišnje sječive mase. Na području Gorskoga kotara potiče se korištenje kogeneracijskih postrojenja na drvnu masu, no potrebno je učiniti iskorak u proizvodnji ostalih bio goriva.

Energetska učinkovitost može se poboljšavati u svim dijelovima energetske sustava – od objekata gdje se energija proizvodi, preko sustava kojim se isporučuje krajnjim korisnicima, sve do objekata u kojima se energija troši. U ukupnoj potrošnji finalne energije sektor zgradarstva sudjeluje s oko 40%, pa je kao takav, u odnosu na druge sektore (industrija, transport) najveći potrošač energije, no ujedno nosi i najveći potencijal za energetske uštede. Niskouglični razvoj treba postati imperativni pristup u izgradnji objekata, prometnim rješenjima, transportnim sredstvima i korištenju resursa.

Unatoč dosadašnjim poticajima, Županija će snažnije potaknuti zadrugarstvo i proizvodnju hrane (maslinarstvo, vinogradarstvo, proizvodnja krumpira, bobičastog voća, meda, proizvoda od divljači i drugo) odnosno proizvoda koji imaju eko oznaku kvalitete.

2.3. Društveno okruženje

Predškolski odgoj, razvijen sustav formalnog i neformalnog obrazovanja, nadstandardi u zdravstvenoj zaštiti, mreža institucionalne socijalne skrbi, kulturni dosezi te izgrađena sportska i rekreativna infrastruktura važni su čimbenici razvoja pozitivnog društvenog okruženja u županiji.

U segmentu formalnog obrazovanja, županija ima znatno viši udio srednjoškolski obrazovanih i visokoobrazovanih osoba u odnosu na prosjek Hrvatske. Ulaganje u obrazovanje, vještine i kompetencije, ključni je instrument politike za smanjenje nejednakosti i promicanje jednakih mogućnosti te i nadalje treba, u okviru nadležnosti, intenzivno ulagati u obrazovanje. Potrebno je poticati projekte i programe koji će doprinijeti kvaliteti obrazovanja.

Alarmantna demografska slika te velik udio starije populacije u županiji ukazuju na prioritarnu potrebu za promicanjem pronatalitetne politike te ostalih politika i programa za povećanje broja stanovnika i broja djece, kao i poticanjem povećanja standarda mladih obitelji.

Zdravstvena zaštita na području županije organizirana je temeljem Mreže javne zdravstvene službe, koja je za područje županije u visokoj mjeri popunjena. Uz kvalitetno vođenje standardom reguliranih aktivnosti osiguranja primarne i sekundarne zdravstvene zaštite, Županija kontinuirano (su)financira programe i projekte kojima se osigurava nadstandard usluga u zdravstvu i to ulaganjem u infrastrukturu, opremu i dodatno stručno osoblje i programe za ciljane kategorije korisnika (trudnice, djecu, branitelje, sportaše, turiste,...) i ostale potrebe (prevenciju, edukaciju i sl.).

Veliki izazov za Županiju je osiguravanje i specijalizacija stručnog i visokokvalificiranog zdravstvenog osoblja koje će pružati zdravstvene usluge na području cijele županije. Ovaj izazov najvidljiviji je na području mikroregija Otoci i Gorski kotar, što je refleksija nepovoljnog geografskog i socio-ekonomskog stanja u tim mikroregijama. Međutim, pristup zdravstvenim uslugama trebao bi se osnažiti aktivnim digitaliziranjem sustava zdravstva koje će biti poticano

s europske i nacionalne razine.

U okviru institucionalne socijalne skrbi, na području županije djeluje velik broj (25) domova za starije osobe, u javnom ili privatnom vlasništvu. S obzirom da to nije dovoljno županija treba nastaviti razvijati mrežu izvan institucijskih oblika smještaja (udomiteljstvo, obiteljski domovi, stambene zajednice, organizirano stanovanje). Također, radit će se na povećanju kapaciteta institucija za brigu o starijim osobama uz podizanje kvalitete smještaja.

Visok socijalni standard uključuje potrebe smanjenja socijalne isključenosti ranjivih skupina stanovništva, kao što su mladi, žene, osobe s invaliditetom, a što se poglavito treba postići učinkovitijim poticanjem na razvoj poduzetništva ranjivih skupina, odnosno otvaranjem novih radnih mjesta te mjerama i poticajima za podizanje standarda svih stanovnika.

Kultura je važan čimbenik društvenog života županije, te ima izniman značaj i potencijal. Županija i lokalne samouprave provode niz projekata, te treba nastaviti s ulaganjima u gradnju, rekonstrukciju i opremanje kulturne infrastrukture te održive projekte koji prvenstveno doprinose zaštiti kulturne baštine i društvenom razvoju.

Izazovna budućnost traži nova ulaganja u održavanje postojeće sportske infrastrukture te veću otvorenost ka rekreativnim programima i rješenjima. Potrebna su daljnja ulaganja u šetnice, parkove, biciklističke i trim staze, za što treba osigurati sredstva korištenjem nacionalnih i EU fondova.

Aktivnosti tehničke kulture potrebno je intenzivnije i kvalitetnije povezati s gospodarskim sektorom.

Razvijenost civilnog sektora i visok stupanj participativnosti građana u svim segmentima djelovanja na cjelokupnom području Županije upućuje na potrebu daljnjeg jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva za osnaživanje doprinosa društveno-ekonomskom razvoju.

Sustav zaštite i spašavanja dobro je razvijen, no i nadalje treba jačati otpornost na krizna stanja. Zbog toga je potrebno kontinuirano provoditi aktivnosti na ocjeni stanja i kapaciteta operativnih snaga zaštite i spašavanja, izradi dokumenta zaštite, ulaganju u kadrove i opremu, kontinuiranoj prevenciji, i drugo.

2.4. Urbano okruženje

Urbano okruženje županije, osim Grada Rijeke, obuhvaća i gradove i općine riječkog prstena (Urbana aglomeracija Rijeka, UAR). S obzirom na koncentraciju javnih i gospodarskih aktivnosti te broj stanovnika, radi se o području koje je izloženo raznim pritiscima (obalnim), degradaciji okoliša, povećanoj buci i onečišćenju zraka. Kako bi se zaustavili navedeni trendovi potrebno je stvarati uvjete za održivi urbani razvoj, razvoj okruženja kao i razvoj održivog gospodarstva. Pojedini gradovi i općine, naročito u priobalju (trend je vidljiv i na otocima), imaju veći postotak izgrađenosti (grad Rijeka) i betonizacije, uz istovremeno nedostatne zelene površine, parkove, šetnice, rekreativne zone. Velika rekreativna zona smještena je na Platku. Zeleni i održivi gradovi predstavljaju koncepciju kojoj treba težiti. Potrebno je izgraditi i urediti nove parkove i rekreativne zone. Revitalizacija brownfield područja, obzirom na prostorna ograničenja posebno grada Rijeke, ali i drugih urbanih sredina, treba biti važnom odrednicom gospodarskog i društvenog razvoja. Slijedom navedenog prostorni planovi, korištenjem suvremenih metoda i alata, trebaju vrlo stručno utvrditi odgovarajuće lokacije za smještaj i razvoj gospodarskih sadržaja, uslužne industrije, infrastrukture turizma, rekreativnih zona i drugo te tako doprinijeti održivom urbanom razvoju.

U cijelom UAR-u, treba nastaviti s implementacijom pametnih prometnih i ostalih infrastrukturnih rješenja, izgraditi odgovarajuće garaže (na rubovima gradskih i drugih

sredina), poticati stanovništvo na korištenje javnog prijevoza, hodanje i drugo. Važno je nastaviti i s digitalizacijom javnih usluga, a sve u cilju smanjenja utjecaja od buke i onečišćenja zraka.

Urbane sredine sa svojim okruženjem moraju intenzivnije mijenjati svoju betoniziranu vizuru kako bi bile privlačne za život svim dobnim skupinama.

2.5. Infrastruktura i promet

Razvoj županije kroz povijest uvelike je bio uvjetovan povoljnim geografskim položajem. Zbog specifičnosti položaja županija je izrazito dobro povezana s važnijim prometnim pravcima, a zahvaljujući tome se nalazi i u sklopu transeuropske prometne mreže. Stanje prometne infrastrukture županije je dobro. Pomorski promet, posebno linijski trajektni i katamaranski omogućuje dobru povezanost otoka s kopnom, međutim, međuotočnu povezanost treba poboljšati.

Stanje županijskih i lokalnih cesta potrebno je unaprijediti asfaltiranjem postojećih makadamskih kolnika, izgradnjom pojedinih dionica cesta kako bi se postigla smisljena i kontinuirana prometna cjelina, poboljšanjem kvalitete asfaltiranih cesta koje ne udovoljavaju uvjetima neophodnim za sigurno odvijanje prometa. Evidentno je da treba implementirati nova prometna rješenja u svrhu poboljšanja protoka vozila, izgraditi rotore, smanjiti broj semafora i drugo. Uz razvijenu prometnu infrastrukturu za motorna vozila, potrebno je graditi biciklističku infrastrukturu. Projekt žičare na Učku doprinijet će povezivanju obalnih destinacija Liburnije sa parkom prirode Učka.

U urbanim područjima zbog velike gustoće izgradnje, postoji problem parkinga i parkirališta kojeg treba rješavati izgradnjom podzemnih ili nadzemnih garaža na rubovima urbanih središta i centara gradova.

Uz potencijalni razvoj mreže željezničkoga prigradskog prometa posebno u gradu Rijeci stvara se pretpostavka za disperziju garaža iz središta grada na niz stanica prigradske javne željeznice manjih gradova/naselja uzduž priobalnog područja.

Za daljnji razvoj kapaciteta turizma i gospodarstva treba poticati razvoj zračne luke Rijeka kao državne luke koja će poslovati tijekom cijele godine. Uvođenjem cjelogodišnjih linija prema novim inozemnim destinacijama županija ima priliku ojačati svoju gospodarsku i turističku poziciju.

Vodoopskrbni sustavi županije najrazvijeniji su u Hrvatskoj, međutim još uvijek nisu u dovoljnoj mjeri povezani. Stoga postoji potreba za povezivanjem postojećih sustava u veće cjeline, kako bi se stvorili regionalni vodoopskrbni sustavi, kao i spojila nova izvorišta na vodoopskrbne sustave. Potrebna su dodatna ulaganja u smanjenje gubitka u vodoopskrbnoj mreži.

2.6. Područja s razvojnim posebnostima: Otoci i Gorski kotar

Otoci i Gorski kotar dvije su županijske mikroregije koje pripadaju područjima u kojima se provodi posebna državna politika te, kao takve, ostvaruju određene povlastice i olakšice.

Razvoj otoka nastaviti će se poticati programima razvoja otoka uz korištenje sredstava iz lokalnih, regionalnih, nacionalnih i europskih izvora, s ciljem ostvarenja stabilnog gospodarskog razvoja, planiranjem pravednije raspodjele socijalnih mogućnosti za sve otočane. Zaštita otočnog okoliša te povećanje otpornosti na klimatske promjene, bitne su odrednice budućeg razvoja. Specifičnost razvoja otoka očituje se u provođenju velikih

infrastrukturnih projekata (ribarska luka, solarna elektrana i drugo), koji će uvelike utjecati na poboljšanje kvalitete života stanovnika. Posebno značajan je otok Unije kojeg treba razvijati u smjeru samoodrživosti, kao pilot projekt primjenjiv za ostale otoke i ruralne zajednice. Nadalje treba razvijati kružno gospodarstvo daljnjim unaprjeđenjem sustava gospodarenja otpadom i razvojem vodno-komunalne infrastrukture otoka. Potrebno je dodatno poticati proizvodnju hrane, zadržati i održavati površine pod samoniklim biljem te naročito planirati i poticati uzgoj raznih vrsta riba i školjkaša. Sektor turizma kao važna gospodarska grana za otoke i otočane, treba maksimalno uključiti u plavo-zelenu tranziciju.

Područje Gorskoga kotara vrlo je bogato prirodnim resursima (šume, vode), te ima povoljne klimatske uvjete i geoprometnu poziciju, što predstavlja jedinstveni razvojni potencijal. Potrebna su daljnja ulaganja u postojeći vodoopskrbni sustav i sustav odvodnje, i to u njegovu modernizaciju i izgradnju. Cestovna prometna povezanost je dobra, no treba ulagati u željeznički putnički prijevoz. Također potrebno je dodatno ulagati u linijski prijevoz putnika na području otoka i Gorskog kotara. Gospodarski potencijali u drvoprerađivačkoj industriji postoje pa će se nastaviti raditi na uspostavi kvalitetnijeg sustava gospodarenja šumama.

Ruralni i zimski turizam, imaju manji udio u gospodarstvu, no s obzirom na prirodno-resursnu osnovu te općenito na promjenu trendova u turizmu, predstavlja veliki razvojni potencijal. Daljnjim mjerama važno je potaknuti proizvodnju hrane, uzgoj slatkovodnih riba i drugo, a sve u funkciji zapošljavanja te u konačnici zdravije prehrane svih stanovnika županije. Standard života je niži od standarda u mikroregijama Priobalje i Otoci, što upućuje na potrebu utvrđivanja i nastavak provođenja gospodarskih i drugih mjera, a sve u cilju zaustavljanja iseljavanja mladog stanovništva.

2.7. Pandemija virusa COVID-19 i krizna stanja

Izbijanje pandemije virusa COVID-19 u veljači 2020. godine predstavlja veliki šok za globalno gospodarstvo i gospodarstva EU-a, s ozbiljnim socijalno-ekonomskim posljedicama. Unatoč brzom i sveobuhvatnom odgovoru politike, i na EU i na nacionalnim razinama, očekivano, gospodarstvo EU-a je u 2020. godini doživjelo recesiju. Navedeno će značajno utjecati na gospodarstva svih država članica, a time i njihovih unutarnjih regija.

Na području županije aktivan je Stožer civilne zaštite Primorsko-goranske županije, koji u skladu s aktima (upute, odluke) nacionalnog stožera i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, provodi mjere i aktivnosti usmjerene prema suzbijanju širenja pandemije. Utjecaj pandemije COVID-19 na društveno i gospodarsko stanje je značajan, no kriza je utjecala na smanjenu gospodarsku aktivnost s jedne strane, a povećanu javnu potrošnju s druge. Posebno je utjecalo na lošije punjenje prihodovne strane proračuna jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Mnoge su opasne pojave (prirodne ili one koje izaziva čovjek) koje mogu ugroziti stanovnike, dobra i okoliš. Zbog toga je zaštita okoliša/prirode bitna za daljnji razvoj županije. I nadalje je potrebno razvijati sustav čuvanja bioraznolikosti (uključujući i šume), krajobrazne i geo raznolikosti te sprječavati pretjerani antropogeni utjecaj na resurse. Potrebno je djelovati u cilju sprječavanja posljedica klimatskih promjena (požara, smanjenja vodnih zaliha, zaslanjivanja kopnenih vodotoka i izvora, i drugo).

Pred Županijom je razdoblje koje traži brzu prilagodbu na eventualna buduća krizna stanja, visoku spremnost i funkcioniranje sustava kao i promptna rješenja. Zbog toga je važno da Županija zajedno sa svim dionicima pripremi strategiju upravljanja krizama koja će uzeti u obzir različite razvojne scenarije i ugroze.

3. Popis prioriteta djelovanja u području nadležnosti samoupravne jedinice s obrazloženjem njihova odabira

Slijedi prikaz i opis prioriteta koji su u suglasju s ciljevima iz hijerarhijski nadređenih akata te na odgovarajući način upućuju na utvrđene razvojne potrebe i glavne razvojne izazove u samoupravnom djelokrugu Županije.

Prioriteti razvoja:

- **Pametna regija konkurentnog gospodarstva baziranog na znanju i naprednim tehnologijama**
- **Djeca i mladi u fokusu**
- **Zelena tranzicija temeljena na održivom upravljanju i korištenju vlastitih resursa**
- **Obrazovani stanovnici s kompetencijama i vještinama za poslove budućnosti**
- **Ravnomjernim razvojem do europskog standarda i visoke kvaliteta života za sve građane**

Navedeni prioriteti sadrže, pojedinačno, posebne ciljeve, mjere i pokazatelje ostvarenja.

Prioritet 1. PAMETNA REGIJA KONKURENTNOG GOSPODARSTVA BAZIRANOG NA ZNANJU I NAPREDNIM TEHNOLOGIJAMA

Prema izračunu indeksa gospodarske snage za 2019. godinu, županija je rangirana kao četvrta, nakon Grada Zagreba, Istarske i Varaždinske županije. Uspoređujući županije Jadranske Hrvatske, pokazatelji Prosječni izvorni prihodi po stanovniku i Prosječna stopa nezaposlenosti županiju svrstavaju na drugo mjesto i to poslije Istarske županije. Kada se promatra struktura indeksa razvijenosti uzima se u obzir i Opće kretanje stanovništva. Županija zaostaje u odnosu na ostale visokorazvijene županije zbog nepovoljnih pokazatelja općeg kretanja stanovništva i prema Indeksu starenja. U odnosu na usporedive NUTS 3 regije na području Europske unije, županija je prema iznosu ostvarenog bruto domaćeg proizvoda po stanovniku (metodologija izračuna Eurostata u tekućim cijenama), koji je u 2017. godini iznosio 14.526 EUR, značajno ispod prosjeka Europske unije, koji je iznosio 30.072 EUR po stanovniku, kao treća Hrvatska županija iza Grada Zagreba (956.) i Istarske županije (1.106.).

Udio stanovništva radne životne dobi u županiji iznosi 60,2% i nešto je viši od hrvatskog prosjeka koji iznosi 60,08%.

Slijedom navedenog prioritet županije je nastavak procesa transformacije i stvaranja održive i pametne regije konkurentnog gospodarstva temeljenog na znanju, naprednim tehnologijama, tehnološki sofisticiranoj prerađivačkoj industriji te konkurentnim uslugama više dodane vrijednosti. Udio visokotehnoloških usluga (uključuju IKT, istraživanje i razvoj) niži je u zemlji i županiji, s neznatno nižim udjelom u županiji. Sam udio industrijskih skupina znatno je niži od udjela uslužnih skupina, a u industriji prevladavaju skupine s manje složenim tehnologijama – industrije srednje niske tehnologije i industrije niske tehnologije. U svrhu ostvarenja ovog prioriteta utvrđena su temeljna funkcionalna i gospodarska područja, koja je potrebno transformirati i učiniti globalno konkurentnijima prvenstveno ulažući u inovacije, digitalnu transformaciju i poticanje izvoza.

Prioritet 2. DJECA I MLADI U FOKUSU

Na području županije već nekoliko godina bilježi se negativna stopa rasta stanovništva. Činjenica je da je stanovništvo županije sve starije, a djece sve manje. Neki od razloga odnose

se na nacionalnu poreznu politiku i zakonsku regulativu koja nije poticajna u odnosu na roditeljstvo, fleksibilno radno vrijeme, zapošljavanje žena i njihov napredak, no razlozi su mnogo dublji i uključuju privatni i javni sektor koji unatoč deklarativnome opredjeljenju ne potiče žene na majčinstvo te istovremeno na vlastiti razvoj i napredak. Kako bi se potaknulo mlade i mlade obitelji na ostanak i roditeljstvo, Županija će poticati stvaranje boljih preduvjeta za osnivanje i funkcioniranje obitelji. Prioritet je unaprjeđenje sustava brige o djeci i mladima te omogućavanje dostupnosti stanovanja. Određenim mjerama na regionalnoj razini nastojat će se potaknuti pozitivne promjene u organizaciji rada predškolskih i školskih ustanova, zapošljavanju i napredovanju žena i mladih.

Unatoč negativnim demografskim pokazateljima i činjenici da je došlo do smanjenja ukupnog broja škola (područne škole) na području županije, podaci Državnoga zavoda za statistiku ukazuju na to da je broj upisanih učenika u školskoj godini 2019./2020. u odnosu na 2015./2016. veći za 398 učenika, odnosno radi se o porastu za 2,11%.

Dostupnost kvalitetnog ranog i predškolskog odgoja pretpostavlja smanjivanje lokalnih razlika u kvaliteti i cijeni predškolskog odgoja, dovoljan broj odgojitelja te njihov daljnji profesionalni razvoj. To podrazumijeva dogradnju postojećih te izgradnju novih vrtića, kao i osiguravanje standarda kvalitete u vrtićima na području županije, kako bi se obiteljima pomoglo u odgoju i obrazovanju djece u sve zahtjevnijem životnom okruženju. Najsnažnija organizacijska struktura predškolskog odgoja i obrazovanja je na području Grada Rijeke, gdje je u pedagoškoj 2019./2020. godini upisano više od 35% djece čitave županije. Iako su od 2014. do 2019. godine kapitalna ulaganja Grada Rijeke u vrtiće iznosila više od 80 milijuna HRK, potrebno je nastaviti sa ulaganjima, posebno u nove objekte. Županija će poticati otvaranje većeg broja mjesta u predškolskim ustanovama, kao i poboljšanje organizacije rada vrtića (cjelodnevni rad) i ostalo, što je do sada utjecalo na lakše osnivanje obitelji.

Zaposlenje kao i stambeno zbrinjavanje također je važan čimbenik u stvaranju obitelji i ostanku mladih po završenom školovanju.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, veliku većinu kućanstava u Hrvatskoj (89,4%) te u županiji (85,6%) čine kućanstva zasnovana u vlastitim stambenim jedinicama, odnosno u onima u kojima su vlasnici ili suvlasnici. Prema navedenom je razvidno da relativno mali broj kućanstava stanuje u iznajmljenim stambenim jedinicama, te se taj udio kreće od 10% na nacionalnoj razini do 13,3% na području županije. U odnosu na prosjek EU-27 taj je broj daleko manji, budući je u zemljama članicama Europske unije, prema podacima Eurostata za 2018. godinu, u iznajmljenom smještaju živjelo čak 30,1% stanovništva. Na području županije nalaze se mnoge neiskorištene površine posebno u napuštenim industrijskim zonama u kojima je moguće potaknuti prenamjenu u koristan stambeni prostor sa svim potrebnim sadržajima. U tom smislu u Županiji će se zalagati za decentralizaciju državne imovine i preuzimanja nadležnosti u postupanju s imovinom radi učinkovitije provedbe stambenog zbrinjavanja.

Obiteljski život i kvalitetno usklađivanje obiteljskog života i poslovnih obveza ključni su elementi javnih politika za povećanje stopa nataliteta, koja je u županiji među najnižima u Hrvatskoj. Europske države koje ostvaruju pozitivne stope prirodnog prirasta stanovništva ujedno su i države s najvišim stopama zaposlenosti žena. Sudjelovanje žena na tržištu rada i njihove obrazovne i poslovne ambicije ne bi smjele biti prepreka u stvaranju obitelji. U Hrvatskoj je veće sudjelovanje žena na tržištu rada nužno radi povećanja zaposlenosti i ostvarivanja snažnijeg gospodarskog rasta. Slijedom činjenice da će u Hrvatskoj javne politike biti usmjerene na unaprjeđivanje položaja obitelji s djecom i lakše usklađivanje poslovnih i obiteljskih obveza majki i roditelja, institucije na području županije težit će implementaciji istih.

U svjetlu činjenice o slobodi kretanja ljudi u EU-u, mladima i mladim obiteljima nude se mogućnosti odlaska u zemlje Europske unije gdje mogu pronaći odgovarajuća zaposlenja, ostvariti vlastito napredovanje i bolji standard. Zbog toga će nastojati stvarati sigurno i privlačno radno i životno okruženje koje će motivirati mlade i mlade obitelji na ostanak i tako doprinijeti razvoju regije poželjne za život.

Vizija razvoja i opredijeljenost ulaganju u ljude, posebno djecu i mlade, znači i ustrajan rad na stvaranju društvenih odnosa i društvenog razumijevanja važnosti obitelji i roditeljstva. Prioritet je poticati razvoj društva koje u svakom aspektu društvenih i javnih poslova pokazuje da vodi brigu o potrebama majki, obitelji s djecom, djece i mladih.

Prioritet 3. ZELENA TRANZICIJA TEMELJENA NA ODRŽIVOM UPRAVLJANJU I KORIŠTENJU VLASTITIH RESURSA

Uz ljudske resurse, prostor i prirodna bogatstva najvažniji su razvojni resurs svake regije. Poput cijelog svijeta, Hrvatska i županija se suočavaju s brojnim izazovima, poput zastarjele javne i komunalne infrastrukture, klimatskih promjena i onečišćenja okoliša uzrokovanih neodgovarajućom prometnom infrastrukturom ili kvalitetom zgrada. Vodoopskrbni sustav na području cijele županije još uvijek nije u dovoljnoj mjeri povezan. Potrebno je povezati postojeće sustave u veće cjeline, kako bi se stvorili regionalni vodoopskrbni sustavi, kao i spojiti nova izvorišta na vodoopskrbne sustave, pri čemu će se koristiti sredstva EU fondova. Zbog toga je jedan od prioriteta implementacija inteligentnih rješenja u funkcionalnu organizaciju gradova, naselja i ruralnih sredina.

Sadašnja urbana infrastruktura, posebno komunalna i prometna te zgrade (potreba povećanja energetske učinkovitosti), u županiji još uvijek nije zadovoljavajuća, te zahtijeva daljnja ulaganja. Emisije ugljičnog dioksida trebale bi biti niže, zbog čega se planira poticanje ulaganja u električna vozila, unaprjeđenje i poticanje plavog prijevoza, korištenje zelenih tehnologija za izgradnju infrastrukture koja štedi energiju, vrijeme i novac.

Evidentno je da na području županije još uvijek ima dovoljno prostora za ulaganja u zeleno-plavu infrastrukturu (komunalnu, gospodarenje otpadom, prometnu, pomorske tehnologije i drugo), što posljedično pridonosi otvaranju novih radnih mjesta. Posebno osjetljivo područje je gospodarenje otpadom koje nudi niz mogućnosti kroz zelene poslove (prerada i proizvodnja iz otpada, proizvodnja solarne i druge opreme, poslovi desalinizacije i drugo).

U gospodarenju komunalnim otpadom u današnjoj organizaciji problem su troškovi obrade i zbrinjavanja miješanog komunalnog otpada i glomaznog otpada. Osnovni razlozi su troškovi uporabe SRF-a (Solid Recovered Fuel) i RDF-a (Refuse Derived Fuel) proizvedenog na CGO Marišćina i troškovi odvoza viška miješanog komunalnog otpada s CGO Marišćina na druga odlagališta. Pokrivenost kućanstava odvozom komunalnog otpada na području županije je veoma visoka i iznosi između 95 i 100%. No i pored toga potrebni su dodatni napor i djelatnosti gospodarenja otpadom.

S obzirom na sadašnju situaciju te na tragu ciljeva NRS kao i u suglasju s Europskim zelenim planom, Županija planira na cijelom području poticati rješenja za gospodarenje otpadom koja pomažu u optimizaciji učinkovitosti prikupljanja i odvajanja otpada, smanjenju operativnih troškova i boljem rješavanju ekoloških problema povezanih s neučinkovitim sakupljanjem otpada. Nadalje, daljnji razvoj županije planira se na strukturnim promjenama gospodarstva u području zelene ekonomije (zeleni prijevoz, održiva proizvodnja i obrada hrane i drva, obnovljivi izvori energije, čiste tehnologije i bio proizvodi), zdravlja i kvalitete života i sigurnosti.

Županija pripada skupini županija čiji su instalirani proizvodni kapaciteti obnovljivih izvora energije i kogeneracije, prvenstveno bez realiziranih projekata na području energije vjetra, u 2018. godini bili skromni. Usprkos većem broju instaliranih postrojenja, razina ukupno instalirane snage niža je u odnosu na ostale županije u Hrvatskoj.

Ne manje važno je planiranje morskog prostora kao logičan nastavak prostornih planova na kopnu. Nedostatak zakonske regulative u pogledu regulacije morskoga prostornoga planiranja (MPP-a) te u svjetlu činjenice nesređenog katastra, stavlja pred Županiju poseban zadatak. Županija će poticati uspostavu učinkovite katastarske evidencije na cijelom prostoru kopna i mora te predlagati zakonska rješenja u području integralnog upravljanja obalnim područjem (IUOP), odnosno MPP-a.

Od svih planiranih građevinskih područja gospodarske namjene u županiji, najveći udio zauzimaju zone ugostiteljsko-turističke namjene (41%), proizvodne zone čine 24% planiranih površina, a poslovne zone 34%. Veći dio planiranih površina gospodarske namjene u županiji još nije izgrađen (54%), što omogućuje daljnji razvoj gospodarskih aktivnosti.

Prioritet 4. OBRAZOVANI STANOVNICI S KOMPETENCIJAMA I VJEŠTINAMA ZA POSLOVE BUDUĆNOSTI

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, županija ima najviši udio obrazovanih osoba na razini srednjoškolskog obrazovanja u Republici Hrvatskoj, te je druga županija s najvišim udjelom visokoobrazovanih osoba nakon Grada Zagreba.

Iako županiju karakterizira otvoreno, tolerantno i kreativno društvo koje sudjeluje u konkurentnom te znanjem i inovacijama pokretanom gospodarstvu, nužna je kontinuirana prilagodba globalnim izazovima. Kako bi se navedena prilagodba kvalitetno i pravovremeno ostvarila težište će biti postavljeno na stvaranju uvjeta za pružanje kvalitetnog obrazovanja za sve poticanjem kreativnosti i izvrsnosti. Obrazovanje je ključni pokretač promjena koji osigurava sposobne ljude za obavljanje sve složenijih, sofisticiranijih poslova kakvi nas očekuju u budućnosti. U ovom vrlo izazovnom dobu, značaj kontinuiranog i cjeloživotnog učenja u sinergiji sa stečenim znanjima znatno može doprinijeti socioekonomskom i drugom razvoju županije i njezinih stanovnika. Prepoznajući važnost obrazovanja, Županija će i nadalje ulagati u izgradnju i opremanje novih škola, kao i rekonstrukciju postojećih te voditi brigu o statusu nastavnika.

Prioritetno će se poticati osiguravanje uvjeta za istraživanje i inovacije te usmjerenost na izvrsnost u području znanosti, industrijskog vodstva i društvenih izazova. Jedan od ciljeva je razvoj modernog obrazovnog sustava te razvoj poticajnog okruženja za poboljšanje transfera znanja i prakse između obrazovanja, zajednice i inovativnoga gospodarstva. Imajući na umu značaj ulaganja poslovnoga sektora u istraživanje i razvoj, važno je kvalitetnije povezati obrazovanje, znanost i poslovni sektor. Poseban izazov je na poboljšanju obrazovnih i studijskih programa i redefiniranju stečenih vještina i sposobnosti.

Odrednice razvoja županije idu u smjeru stvaranja društva znanja, što podrazumijeva društvo čije su aktivnosti i napredak većinom utemeljeni na stvaranju, distribuciji i uporabi znanja.

Sveučilište u Rijeci uvršteno je na jednu od najcjedenjenijih rang ljestvica svjetskih sveučilišta, QS World University Rankings, ušavši tako među 4,5 – 5,5% najboljih svjetskih sveučilišta, pri čemu se kontinuirano teži razvoju i rastu.

Prioritet 5. RAVNOMJERNIM RAZVOJEM DO EUROPSKOG STANARDA I VISOKE KVALITETE ŽIVOTA ZA SVE GRAĐANE

Primorsko-goranska županija potiče proces decentralizacije na svim razinama i izmjene postojećeg Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave tako da se prihodi od poreza na dohodak raspodjeljuju na način da je udio općine odnosno grada 72%, udio županije 16%, a udio za decentralizirane funkcije 12% (osim velikih gradova preko 35.000 stanovnika).

Briga o čovjeku, prepoznavanje ljudskih potencijala, stvaranje prilika za njihovo promoviranje i razvoj neovisno o trenutnom ekonomskom statusu pojedinaca sastavni su dio vizije županije kao regije koja ulaže u ljude. Ljudi su najvažniji potencijal za svladavanje budućih izazova i nositelj daljnjeg razvoja županije kao snažne i napredne regije.

Uspostava ujednačene kvalitete javnih usluga, uz njegovanje načela partnerstva s građanima, osnovni je princip učinkovite i djelotvorne javne uprave i koncepta dobrog upravnog postupanja koji će se nastaviti provoditi na cjelokupnom području županije. Digitalizacija rada javne uprave, odnosno tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave omogućuje informiranost, participativnost, transparentnost, ali i responzivnost javne uprave u realnom vremenu.

Županija je sastavljena od tri mikroregije pri čemu postoje razlike između pojedinih dijelova županije u životnom, socijalnom i drugom standardu, kulturnoj i sportskoj infrastrukturi. Stoga ravnomjerniji regionalni razvoj zahtijeva prilagodbu ekonomskih i drugih politika kako bi se smanjila neuravnoteženost u razvoju pojedinih mikroregija i stvorili preduvjeti za održiv gospodarski i društveni razvoj cijelog područja županije. Navedeno traži veći stupanj decentralizacije, valoriziranje različitih potreba i potencijala, uključujući i primjerenu ravnotežu između investicija u fizički kapital, jačanja institucija i ulaganja u ljudski kapital.

Izgradnja i modernizacija objekata komunalne i socijalne infrastrukture na području županije, ali i jačanje civilnog društva važni su razvojni ciljevi.

Za aktivaciju svih potencijala mikroregija, posebno plavo-zelenih, planirat će se mjere za poticanje gospodarstva, a sve u funkciji visoke kvalitete života i standarda stanovnika županije. S obzirom na sve intenzivniji trend gerontizacije stanovništva, adekvatne socijalne usluge i prilagođena infrastruktura postaju nužnost u osiguranju standarda života svih, a posebno starijih građana. To uključuje i pružanje usluga u zajednici, poput jačanja usluga njege u kući, organiziranje pružanja nezdravstvenih oblika skrbi (plaćanje računa, osiguravanje i dostava obroka, lijekova i drugih potrepština, pomoć u brizi o kućanstvu i slično).

Civilno društvo omogućuje aktivnu participaciju u procesu kreiranja i donošenja odluka u različitim područjima djelovanja, a na taj bi se način omogućilo i aktivnije sudjelovanje građana u demokratskim procesima na lokalnoj razini, kako bi samostalno odlučivali o razvoju svojih životnih sredina. Namjera je poticati djelovanje udruga civilnoga društva u području mikroregija izvan grada Rijeke, kako bi se osnažili kapaciteti udruga za pružanje različitih kreativnih i drugih sadržaja izvan županijskog središta. Time bi se, osim pružanja dodatnog sadržaja, podržalo zapošljavanje u manje razvijenim mikroregijama, poticao ostanak, primarno mladog stanovništva u tim mikroregijama, osigurala dostupnost raznolikih usluga te ostvario razvoj mikroregija u pogledu ponude sadržaja, razvoja identiteta i profiliranja tih područja kao kreativnih, inovativnih, atraktivnih i održivih zajednica.

Razumijevajući da živimo u izuzetno turbulentnom vremenu, ovaj prioritet jedan je od najzahtjevnijih za sve stanovnike županije u narednom razdoblju.

U pogledu sofisticiranosti digitalne infrastrukture, podaci Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM) za 2018. godinu navode da su tada u županiji korištena 95.354 širokopoljasna priključka, što daje gustoću od 32,2%.

4. Popis mjera za provedbu odabranih posebnih ciljeva s ključnim aktivnostima i pripadajućim pokazateljima rezultata

U narednom poglavlju daje se prikaz doprinosa mjera prioritetima iz Plana razvoja PGŽ 2022.-2027. Određenim mjerama se također izravno doprinosi provedbi Preporuka Vijeća EU za Hrvatsku (CSR) i programu UN-a za održivi razvoj do 2030. godine (SDG). Mjere također izravno doprinose zelenoj tranziciji (Z) i digitalnoj transformaciji (D) čime će se osnažiti otpornost i ubrzati oporavak od krize uzrokovane koronavirusom.

Posebni cilj 1.1.: Konkurentno gospodarstvo temeljeno na znanju i inovacijama

Mjere:

1. *Poticanje razvoja konkurentnih proizvoda i usluga ulaganjem u napredne tehnologije, razvoj, istraživanje i inovacije*
2. *Podrška razvoju sektora plavog i zelenog gospodarstva*
3. *Podrška razvoju pametne i održive mobilnosti*

Mjera 1. Poticanje razvoja konkurentnih proizvoda i usluga ulaganjem u napredne tehnologije, razvoj, istraživanje i inovacije, ostvarit će se pružanjem podrške koje će provoditi poduzetničke potporne institucije. Navedeno će doprinijeti povećanju broja zaposlenih i smanjenju broja nezaposlenih stanovnika županije. Poticanjem što većeg broja inovatora da stvaraju i prijave svoje inovacije te uključivanjem mladih u programe inventivnog rada osnažuje se i promiče inovatorstvo kao važan segment razvoja poduzetništva. Podrška pri komercijalizaciji inovacija (fizičkim i pravnim osobama) i pokretanje proizvodnje temeljene na vlastitoj inovaciji istovremeno omogućuje samozapošljavanje ili novo zapošljavanje.

Mjera 2. Podrška razvoju sektora plavog i zelenog gospodarstva omogućiti će snažniju aktivaciju istraživačkog potencijala te implementaciju inovacija uz angažiranje ljudskog kapitala, te tako doprinijeti razvoju županije posebno u sferi plavog i zelenog gospodarstva. Uvođenje zelenih tehnologija te poticanje korištenja obnovljivih izvora energije korištenjem EU fondova, značajno će doprinijeti razvoju sektora plavog i zelenog gospodarstva.

Mjera 3. Podrška razvoju pametne i održive mobilnosti važna je mjera u transformaciji prometne i druge infrastrukture. Poticanje uvođenja pametnih rješenja pospješit će prijelaz ka održivoj mobilnosti, boljoj prometnoj i drugoj povezanosti na području županije. Doprinos mjere ogleda se u boljoj kvaliteti života i dostupnosti društvenih usluga, podizanju sigurnosti kao i smanjenju CO₂.

Posebni cilj 1.2.: Gospodarski rast usmjeren na jačanje izvoza podizanjem produktivnosti i digitalnu transformaciju

Mjere

4. *Podrška razvoju turizma visoke dodatne vrijednosti*
5. *Podrška jačanju konkurentnosti mikro, malog i srednjeg poduzetništva*
6. *Podrška umrežavanju poslovnih subjekata u klastere, poduzetničke ekosustave i zadruge*

Navedene mjere doprinose jačanju povezivosti komplementarnih sektora i raznih organizacija te povećanju razine kvalitete proizvoda, usluga i poslovnih procesa uvođenjem novih EU normi i standarda. Mjere će doprinijeti povećanju broja poduzeća koji se nalaze u Top HR 1.000 poduzeća. Na taj način poboljšat će se poslovno okruženje uključujući institucionalnu i infrastrukturnu potporu.

Mjera 4, Podrška razvoju turizma visoke dodatne vrijednosti, doprinosi povećanju konkurentnosti i turističke ponude te kvalitete i sadržaja javne turističke infrastrukture. Mjerom se osigurava ravnomjerniji turistički razvoj, jača se identitet županije kao destinacije, ali i svih njezinih subdestinacija; trajna zaštita prostora i razvoj turizma na temeljima održivog razvoja i visokih ekoloških standarda; te potiče razvoj selektivnih oblika turizma.

Mjera 5, Podrška jačanju konkurentnosti mikro, malog i srednjeg poduzetništva, kroz sufinanciranje troškova nabave opreme koja služi unaprjeđenju i modernizaciji obavljanja proizvodne i/ili uslužne djelatnosti poduzetnika s naglaskom na ruralna područja, olakšava i unapređuje postojeće/buduće poslovanje poduzetnika. Mjerom se potiče razvoj i rast malih gospodarstava, te povećava broj novih poduzeća kao i udio mladih poduzetnika i udio poduzetnika u djelatnostima s višom razinom dodane vrijednosti.

Mjera 6, Podrška umrežavanju poslovnih subjekata u klustere, poduzetničke ekosustave i zadruge, omogućit će poticanje i jačanje izvoza te osnivanje i internacionalizaciju klastera i drugih poslovnih mreža, izgradnju suvremene infrastrukture i transfer tehnologija i na taj način doprinijeti procesu povezivanja županije sa susjednim regijama. Posebno će se poticati suradnja poslovnih subjekata iz sektora moderne brodogradnje te razvoj tehnologije i formiranje maritimno inovacijskog klastera.

Posebni cilj 1.3: Atraktivno poslovno okruženje za zapošljavanje, rast i ulaganja

Mjere:

- 7. Podrška razvoju gospodarstva u post COVID razdoblju*
- 8. Gospodarska promocija te privlačenje direktnih stranih investicija i međunarodnih tvrtki*
- 9. Osposobljavanje javne uprave i regionalne i lokalne samouprave za upravljanje regionalnim i lokalnim razvojem*

Mjera 7, Podrška razvoju gospodarstva u post COVID razdoblju, omogućit će povoljnije financiranje sektora malog gospodarstva u području proizvodnih, prerađivačkih i uslužnih djelatnosti kroz subvenciju kamata na poduzetničke kredite. Smanjenjem kamatne stope omogućava se poduzetnicima lakši pristup izvorima financiranja radi unapređenja poslovnih aktivnosti, poticanja konkurentnosti, zadržavanja ili povećanja zaposlenosti i ukupnog razvoja malog gospodarstva. Povećanjem vrijednosti poljoprivrednih gospodarstava i podrškom rada Lokalnih akcijskih grupa putem dodatnog informiranja i provedbe edukacija pruža se potpora za prijavu čim većeg broja projekata za korištenje sredstava iz fondova EU.

Mjera 8, Gospodarska promocija te privlačenje direktnih stranih investicija i međunarodnih tvrtki, provodit će se poticanjem međunarodne i međuregionalne suradnje kroz susrete s predstavnicima drugih zemalja i regija, kroz aktivno članstvo u različitim međunarodnim odnosno međuregionalnim asocijacijama, bilateralnu suradnju s inozemnim regijama – osobito regijama s uspostavljenim posebnim odnosima stvaraju se uvjeti za privlačenje domaćih i stranih investicija. Provedbom protokolarnih, promotivnih, informativnih i edukativnih aktivnosti doprinosi se ostvarivanju vanjskopolitičkih ciljeva Republike Hrvatske i promovira se Primorsko-goranska županija što ima snažan utjecaj na jačanje ljudskih kapaciteta na regionalnoj i lokalnoj razini. Proaktivno predstavljanje Županije, pozitivno će djelovati na privlačenje međunarodnih tvrtki.

Mjera 9, Osposobljavanje javne uprave i regionalne i lokalne samouprave za upravljanje regionalnim i lokalnim razvojem omogućit će unaprjeđenje javne uprave i samouprave za

učinkovitije upravljanje regionalnim i lokalnim razvojem poticanjem suradnje s drugim hrvatskim županijama, te regionalnim i lokalnim javnopravnim tijelima.

Navedeno će se provoditi kroz bilateralnu suradnju i kroz rad Hrvatske zajednice županija; suradnje s jedinicama lokalne samouprave na području županije te suradnje i pomoći u radu različitih institucija (Policajska uprava, sudovi i slično). Također provoditi će se organiziranjem edukativnih radionica, stručnim osposobljavanjem, dopunskim obrazovanjem i doškoloivanjem.

Prioritet 2. DJECA I MLADI U FOKUSU

Posebni cilj 2.1.: Podrška osnivanju i funkcioniranju obitelji te razvoj sustava brige o djeci i mladima

Mjere:

- 10. Stvaranje stabilnog, sigurnog i podržavajućeg okruženja za zasnivanje i zaštitu obitelji*
- 11. Unaprjeđenje uvjeta i organizacije rada predškolskih i školskih ustanova*
- 12. Unaprjeđenje sadržaja i programa za igru, rekreaciju i sport za kvalitetno odrastanje i obiteljski život*
- 13. Prevencija i smanjenje diskriminacije, netolerantnosti, obiteljskog nasilja i nasilja među djecom*

Mjera 10, Stvaranje stabilnog, sigurnog i podržavajućeg okruženja za zasnivanje i zaštitu obitelji usmjerena je na izgradnju učinkovitog sustava usmjerenog na specifične potrebe obitelji i djece.

Mjera 11, Unaprjeđenje uvjeta i organizacije rada predškolskih i školskih ustanova

Dostupnost kvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, veoma je važna, zbog čega će se poticati reorganizacija rada predškolskih ustanova sukladno potrebama roditelja, implementacija programa zdrave prehrane u školama te uspostava višeg odgojno obrazovnog standarda na području županije u suradnji s JLS-ovima.

Mjera 12, Unaprjeđenje sadržaja i programa za igru, rekreaciju i sport za kvalitetno odrastanje i obiteljski život

Ovom mjerom se osiguravaju uvjeti za kvalitetniji rast i razvoj djece i mladih s naglaskom na područja koja imaju negativne demografske pokazatelje. Uključivanje mladih u kreiranje i provedbu razvojne politike te unaprjeđenje postojećih i uvođenje novih, kreativnih sadržaja i programa za igru, rekreaciju i sport direktno utječe na kvalitetu odrastanja kao i funkcioniranje obitelji.

Mjera 13, Prevencija i smanjenje diskriminacije, netolerantnosti, obiteljskog nasilja i nasilja među djecom, ima za cilj stvaranje okruženja s nultom tolerancijom na diskriminaciju, netolerantnost i sve oblike nasilja. Ranom edukacijom, već kroz predškolske ustanove te tijekom obrazovanja i odrastanja dodatno će se prevenirati neprihvatljiva ponašanja u društvu.

Posebni cilj 2.2.: Dostupnost stanovanja i atraktivnih bolje plaćenih poslova

Mjera:

- 14. Unaprjeđenje poduzetničkih vještina te spremnosti za poduzetništvo i samozapošljavanje mladih*

Mjera je usmjerena na stvaranje efikasnog sustava za osmišljavanje, testiranje i realizaciju kvalitetnih društveno poduzetničkih ideja te širenje mreže društvenih domova i informativno-edukativnih punktova za djecu i mlade. Unaprjeđivanje poduzetničkih vještina i spremnosti za poduzetništvo i samozapošljavanje mladih, provodit će se kroz aktivnosti sufinanciranja projekata i programa udruga usmjerenih na zapošljavanje i samozapošljavanje mladih.

Prioritet 3. ZELENA TRANZICIJA TEMELJENA NA ODRŽIVOM UPRAVLJANJU I KORIŠTENJU VLASTITIH RESURSA

Posebni cilj 3.1: Pametan i održiv pristup upravljanju prostorom i prirodnim resursima

Mjere:

- 15. Održivo korištenje resursa sa ciljem ublažavanja klimatskih promjena*
- 16. Održivo i učinkovito upravljanje prostorom i poticanje razvoja zelene infrastrukture*
- 17. Održivo i učinkovito upravljanje prirodom, posebice vrijednim dijelovima prirode i ekološkom mrežom*

Mjera 15, Održivo korištenje resursa sa ciljem ublažavanja klimatskih promjena, provodit će se putem EU projekata, a sve u cilju održivog razvoja ribarstva i akvakulture, što će znatno doprinijeti zaštiti morskih resursa u Jadranu. Ulaganja u održivo gospodarenje poljoprivrednim prostorom pridonijet će održivom i pametnom pristupu upravljanja prostorom.

Mjera 16, Održivo i učinkovito upravljanje prostorom i poticanje razvoja zelene infrastrukture
Mjera je usmjerena na održivo i učinkovito upravljanje prostorom kroz izradu, koordinaciju i praćenje prostornih planova i razvojnih dokumenata regionalne razine. Nadalje mjerom se potiče očuvanje i upravljanje pomorskim dobrom, održavanje vanlučkog područja i ispunjenje preduvjeta za poticanje gospodarskih djelatnosti. Aktivnosti su utvrđivanje granica pomorskog dobra i lučkog područja luka otvorenih za javni promet, koncesioniranje pomorskog dobra, te zaštita mora, morske obale i okoliša.

Mjera 17, Održivo i učinkovito upravljanje prirodom, posebice vrijednim dijelovima prirode i ekološkom mrežom, uključuje održivo i učinkovito upravljanje prirodom i prirodnom baštinom, posebice vrijednim dijelovima prirode i ekološkom mrežom. Navedeno uključuje niz aktivnosti od prikupljanja podataka, utvrđivanja i praćenje stanja u prirodi, poticanje održivog korištenja vrijednih dijelova prirode, edukacije i promocije, pripreme i provedbe dokumenata upravljanja, skrbi i mjera očuvanja strogo zaštićenih vrsta. Pritom će se sufinancirati razvojni programi i aktivnosti iz područja šumarstva i drvne industrije, te poticati korištenje šumskog zemljišta. Provedbom Zakona o lovstvu u suradnji sa Lovačkim savezom unaprijediti će se infrastruktura lovišta.

Posebni cilj 3.2: Zelena i energetska tranzicija prema ugljičnoj neutralnosti

Mjera:

- 18. Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije*

Mjera 18, Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije direktno će pridonijeti povećanju energetske učinkovitosti, prvenstveno obnovom javnih zgrada, te poticanjem povećanja udjela korištenja obnovljivih izvora energije.

Posebni cilj 3.3: Kvalitetna, dostupna i održiva javna i komunalna infrastruktura na cjelokupnom području

Mjere:

- 19. Poticanje razvoja održive komunalne infrastrukture te dostupnih i priuštivih usluga na cjelokupnom području županije*
- 20. Podrška razvoju suvremene prometne infrastrukture*

Mjerom 19, Poticanje razvoja održive komunalne infrastrukture te dostupnih i priuštivih usluga na cjelokupnom području županije poticat će se izgradnja i rekonstrukcija održive gospodarske i društvene infrastrukture, i to aktivnostima donošenja dokumenata iz područja zaštite okoliša, rješavanja upravnih stvari iz drugog stupnja u nadležnosti odjela, vođenja registra onečišćivača okoliša i sufinanciranja projekata javnopravnih tijela. Posebno će se prijavom projekata financiranim iz EU fondova nastojati osigurati dostupnost komunalnih usluga na području županije.

Mjerom 20, Podrška razvoju suvremene prometne infrastrukture, provodit će se aktivnosti na podizanju i održavanju standarda prometne infrastrukture, usklađivanju i podupiranju projekata i aktivnostima ulaganja, održavanja, obnove i podizanju sigurnosnih mjera cestovne infrastrukture, postojećeg aerodroma Zračna luka Rijeka i Zračnog pristaništa Mali Lošinj.

Prioritet 4. OBRAZOVANI STANOVNICI S KOMPETENCIJAMA I VJEŠTINAMA ZA POSLOVE BUDUĆNOSTI

Posebni cilj 4.1: Razvoj modernog obrazovnog sustava prilagođenog društvenim izazovima

Mjere:

- 21. Izgradnja, adaptacija i opremanje osnovnih i srednjih škola*
- 22. Sustavno ulaganje u kvalitetu obrazovanja i usavršavanja te uvjete rada djelatnika u obrazovanju*
- 23. Prilagođeni školski programi za kvalitetnije obrazovanje*
- 24. Podizanje razine osnovnih i strukovnih znanja, kompetencija i vještina*

Mjera 21, Izgradnja, adaptacija i opremanje osnovnih i srednjih škola ima za cilj unaprijediti obrazovni sustav. Provodit će se ulaganjem u obrazovnu infrastrukturu i to kvalitativno i kvantitativno, kako bi se povećali, poboljšali i modernizirali prostorni kapaciteti u kojima se odvija nastava. Time se doprinosi kvaliteti učenja, provođenju izvanškolskih aktivnosti, sportskih događanja i kvaliteti organizacije slobodnog vremena, a osnovnim školama omogućuju se infrastrukturni kapaciteti za organizaciju nastave u jednoj smjeni.

Mjerom 22, Sustavno ulaganje u kvalitetu obrazovanja i usavršavanja te uvjete rada djelatnika u obrazovanju, poticati će se visoko obrazovanje radi usklađivanja s potrebama tržišta rada i to stipendiranjem deficitarnih zanimanja. Osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima kojima je Županija osnivač omogućit će se materijalni uvjeti za nesmetan rad u skladu sa zakonom i propisima, a racionalnim gospodarenjem raspoloživim sredstvima zadržavanje postojećeg standarda i primjereno održavanje stanja objekata prioritarno vodeći računa o sigurnosti učenika. Nabavom udžbenika za obvezne i izborne nastavne predmete učenicima osnovnih škola omogućuje se kvalitetnija razina obrazovanja. Mjerom će se osigurati materijalni i odgojni uvjeti boravka u učeničkim domovima što će pridonijet razvoju

i rastu učenika izvan prebivališta. Nadalje sufinanciranjem cijene mjesečne karte učenicima srednjih škola omogućit će se međumjesni prijevoz od mjesta stanovanja do mjesta školovanja.

Mjerom 23, Prilagođeni školski programi za kvalitetnije obrazovanje, osigurat će se pomoćnike u nastavi svim potrebitim učenicima uključenim u osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje. Mjera doprinosi socijalizaciji i integraciji djece s teškoćama u razvoju i odrastanje djece s posebnim potrebama ili teškoćama u razvoju u prirodnoj okolini. Učenicima osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova omogućit će se zadovoljavanje specifičnih potreba za kreativnošću i stvaralaštvom te razvoj kompletne ličnosti provedbom programa Školskog kurikulumu. Učenicima s posebnim potrebama omogućit će se razvoj osobnih potencijala (rad s darovitima, rad s učenicima s teškoćama u razvoju). Učenicima strukovnih programa omogućit će se razvoj kompetencija u funkciji zanimanja.

Mjera 24, Podizanje razine osnovnih i strukovnih znanja, kompetencija i vještina, provodit će se aktivnostima organizacije županijskih natjecanja i nagrađivanja učenika s najbolje ostvarenim rezultatima na natjecanjima te provedbom projekata suradnje s europskim obrazovnim institucijama i javnim tijelima. Primjena mjere omogućit će podizanje razine osnovnih i strukovnih znanja, kompetencija i vještina.

Posebni cilj 4.2: Konkurentne visokoškolske ustanove povezane s potrebama regionalnog gospodarstva

Mjere:

- 25. Poticanje kvalitetnog i svjetski relevantnog razvoja znanosti i istraživanja te razvoja znanstvene i inovacijske infrastrukture*
- 26. Usklađivanje i koordinacija strategija i prioriteta pametne specijalizacije županije i Sveučilišta u Rijeci*

Mjera 25, Poticanje kvalitetnog i svjetski relevantnog razvoja znanosti i istraživanja te razvoja znanstvene i inovacijske infrastrukture, značajno doprinosi konkurentnosti visokoškolskih ustanova i njihovoj povezanosti s regionalnim gospodarstvom. Putem aktivnosti i rada Zavoda za biomedicinske znanosti u Rijeci (znanstvenoistraživačke djelatnosti, organizaciju znanstvenih skupova i simpozija) i omogućavanjem noćnog rada Sveučilišne knjižnice Rijeka potiču se istraživanja i inovacije te posljedično doprinosi razvoju znanosti.

Mjera 26, Usklađivanje i koordinacija strategija i prioriteta pametne specijalizacije županije i Sveučilišta u Rijeci, kroz omogućavanje provođenja programskih aktivnosti Zaklade Sveučilišta u Rijeci i rad studentskih udruga, razvoj studija Logopedija Sveučilišta u Rijeci i Logopedskog centra, te sveučilišnog studija Farmacija Sveučilišta u Rijeci i eventualnih drugih novih studijskih programa, značajno će se doprinijeti ostvarenju posebnog cilja, konkurentnosti visokog obrazovanja za potrebe gospodarstva.

Posebni cilj 4.3: Suvremeni regionalni koncept usavršavanja, prekvalifikacija i cjeloživotnog učenja

Mjere:

- 27. Podizanje svijesti i odgovornosti o kontinuiranoj potrebi za usavršavanjem i cjeloživotnim obrazovanjem*
- 28. Podrška provedbi programa usavršavanja i cjeloživotnog učenja*

Mjera 27, Podizanje svijesti i odgovornosti o kontinuiranoj potrebi za usavršavanjem i cjeloživotnim obrazovanjem

Praćenjem postignuća učenika i nastavnika razvija se kontinuirana potreba za usavršavanjem i obrazovanjem. Poticati će se cjeloživotno obrazovanje, odnosno proces obrazovanja koji počinje obveznim školovanjem i (formalnim) obrazovanjem te traje cijeli život sa ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija unutar osobne i građanske te društvene perspektive i/ili perspektive zaposlenja.

Mjera 28, Podrška provedbi programa usavršavanja i cjeloživotnog učenja, usmjerena je na osobe koje iskazuju interes za doškoloavanje i prekvalifikaciju uvažavajući potrebe tržišta rada, te na mogućnost bolje vertikalne prohodnosti u sustavu obrazovanja.

Prioritet 5. RAVNOMJERNIM RAZVOJEM DO EUROPSKOG STANARDA I VISOKE KVALITETE ŽIVOTA ZA SVE GRAĐANE

Posebni cilj 5.1: Regija zdravlja i kvalitete života

Mjere:

29. Promicanje zdravog načina života i cjeloživotne tjelesne aktivnosti

30. Modernizacija, izgradnja i opremanje zdravstvene infrastrukture i podrška zdravstvenom sustavu u post-COVID razdoblju

31. Kvalitetno i održivo upravljanje, organizacija i informiranje u području zdravstva

32. Osiguranje kvalitetnog, dostupnog i priuštivog pristupa zdravstvenim uslugama

33. Sustavno ulaganje u kvalitetu obrazovanja i usavršavanja zdravstvenih djelatnika

Mjerom 29, Promicanje zdravog načina života i cjeloživotne tjelesne aktivnosti, preveniraju se kardiovaskularne bolesti što će produljiti očekivani životni vijek, te ujedno utjecati na poboljšanje zdravlja regije.

Mjera 30, Modernizacija, izgradnja i opremanje zdravstvene infrastrukture i podrška zdravstvenom sustavu u post-COVID razdoblju direktno će pridonijeti posebnom cilju dosizanja kvalitete života i stvaranja regije zdravlja. Ulaganjem u infrastrukturu kvalitativno i kvantitativno se povećavaju kapaciteti prostora u kojima se pružaju zdravstvene usluge.

Mjera 31, Kvalitetno i održivo upravljanje, organizacija i informiranje u području zdravstva Razvijanjem mreže zdravih gradova sa razine lokalnih jedinica potiču se programi podizanja svijesti o važnosti zdravlja. Ulaganjem u usavršavanje zdravstvenog kadra osigurat će se ljudski resursi nužni za osiguranje dostupnosti zdravstvene zaštite.

Mjera 32, Osiguranje kvalitetnog, dostupnog i priuštivog pristupa zdravstvenim uslugama Zdravlje je ključan čimbenik kvalitete života, zbog čega je bitno omogućiti zdravstvene usluge jednako dostupno svim stanovnicima regije. U tom smislu poduzimat će se aktivnosti, posebno sufinanciranje različitih programa i projekata koji će poboljšati dostupnost zdravstvenim uslugama. Posebno se to odnosi na opremanje pojedinih dislociranih objekata i ambulanti.

Mjera 33, Sustavno ulaganje u kvalitetu obrazovanja i usavršavanja zdravstvenih djelatnika Ulaganjem u usavršavanje zdravstvenog kadra, specijalizacije i drugo osigurati će se ljudski resursi nužni za osiguranje dostupnosti zdravstvene zaštite. Također ulagat će se u daljnju informatizaciju zdravstvenog sustava

Posebni cilj 5.2: Visok socijalni standard i dostojanstveno starenje

Mjere:

- 34. Prilagodba socijalnog i zdravstvenog sustava sve starijoj strukturi stanovništva*
- 35. Podizanje infrastrukturnog kapaciteta te poboljšanje kvalitete usluga institucija na području socijalne skrbi*
- 36. Razvoj mreže institucijskih i izvan institucijskih oblika skrbi za sve društvene skupine*
- 37. Poticanje razvoja socijalnih inovacija u području socijalne skrbi*

Mjera 34, Prilagodba socijalnog i zdravstvenog sustava sve starijoj strukturi stanovništva

Ovom mjerom će se poticati prilagodba socijalnog i zdravstvenog sustava sve starijoj strukturi stanovništva radi povećanja kvalitete života osoba starije životne dobi.

Mjera 35, Podizanje infrastrukturnog kapaciteta te poboljšanje kvalitete usluga institucija na području socijalne skrbi

Kako bi se proširili infrastrukturni kapacitet te poboljšala kvaliteta usluga institucija na području socijalne skrbi, poduzet će se aktivnosti adaptacije i sanacije, te uređenja i opremanja objekata. Na taj način će se doseći viši stupanj kvalitete socijalne usluge u institucijskoj skrbi.

Mjera 36, Razvoj mreže institucijskih i izvan institucijskih oblika skrbi za sve društvene skupine

Ovom mjerom podupirat će se izgradnja kvalitetnijeg sustava izvan institucijskih i institucijskih socijalnih usluga, a sve s ciljem ostvarivanja višeg društvenog standarda.

Mjera 37, Poticanje razvoja socijalnih inovacija u području socijalne skrbi

Mjera poticanja i unapređivanje socijalnih usluga putem socijalnih inovacija s ciljem veće usklađenosti usluga sa potrebama krajnjeg korisnika, ostvarit će kroz nekoliko programa. Programi su usmjereni na šire društvene skupine, posebno one koje su najpotrebitije.

Posebni cilj 5.3: Razvoj kulture i sporta te poticanje kreativnosti

Mjere:

- 38. Poticanje razvoja kulture i održivo korištenje kulturne baštine kao temelja regionalnog i lokalnog identiteta*
- 39. Modernizacija, izgradnja i opremanje kulturne infrastrukture i podrška kulturi u post-COVID razdoblju*
- 40. Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija te aktivno uključivanje kulture i sporta u industriju doživljaja*
- 41. Unaprjeđenje infrastrukturnih uvjeta i odgovarajuće opreme za potrebe programa sportskih i rekreativnih aktivnosti*
- 42. Poticanje unaprjeđenja sustava sporta i sportskih djelatnosti*

Mjera 38, Poticanje razvoja kulture i održivo korištenje kulturne baštine kao temelja regionalnog i lokalnog identiteta

Aktivnostima osiguravanja uvjeta trajnog čuvanja, prirasta, obrade i digitalizacije građe, promocije i očuvanja kulturne baštine poticat će se razvoj kulture i održivo korištenje kulturne baštine kao temelja regionalnog i lokalnog identiteta.

Mjera 39, Modernizacija, izgradnja i opremanje kulturne infrastrukture i podrška kulturi u post-COVID razdoblju

Mjera će se provoditi na način da se realiziraju projekti i pruži podrška kulturi u post-Covid razdoblju kroz aktivnosti poboljšavanja infrastrukturnih uvjeta za posjetitelje i građu.

Mjera, 40, Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija te aktivno uključivanje kulture i sporta u industriju doživljaja

Ovom mjerom kroz različite oblike sufinanciranja potaknut će se daljnji razvoj kulture i sporta. Uključivanjem kulture i sporta u industriju doživljaja, dodatno će pridonijeti stvaranju posebnog cilja.

Mjera 41, Unaprjeđenje infrastrukturnih uvjeta i odgovarajuće opreme za potrebe programa sportskih i rekreativnih aktivnosti

Razvojem Regionalnog sportsko-rekreacijskog i turističkog centra Platak te održavanjem, obnovom i razvojem sportske infrastrukture i objekata unaprijedit će se uvjeti za potrebe programa sportskih i rekreativnih aktivnosti.

Mjera 42, Poticanje unaprjeđenja sustava sporta i sportskih djelatnosti

Unaprjeđenjem uvjeta za razvoj sporta i pružanjem potpore sportašima i sportskim zajednicama potiče se razvoj sportskih djelatnosti.

Posebni cilj 5.4: Unaprjeđenje i daljnji razvoj civilnog društva

Mjere:

43. Osnaživanje kapaciteta organizacija civilnog društva za doprinos društveno-ekonomskom razvoju

44. Jačanje volonterstva, participacije i suradnje u društvu i zajednicama

45. Poticanje na umrežavanje raznih dionika civilnog, privatnog i javnog sektora

Mjera 43, Osnaživanje kapaciteta organizacija civilnog društva za doprinos društveno-ekonomskom razvoju

Aktivnostima sufinanciranja redovne djelatnosti Društva Crvenog križa Primorsko-goranske županije, raznih projekata i programa udruga u području socijalne skrbi, kulture, tehničke kulture i sustava civilne zaštite osnažuju se kapaciteti organizacija civilnog društva. Uključenost različitih dionika s ciljem unaprjeđenja usluga za krajnje korisnike veoma je važna. Priprema i provedba općih i zajedničkih aktivnosti koji imaju polazište u zakonskim osnovama (civilna zaštita, zaštita od požara) i predviđeni su kao županijska obveza, izgradnja cjelovitog sustava civilne zaštite u Županiji i stvaranje uvjeta za rad županijskog Stožera civilne zaštite, Vatrogasne zajednice PGŽ, županijskih specijalističkih postrojbi civilne zaštite, postrojbi stanica Hrvatske gorske službe spašavanja (HGSS), te ostalih postrojbi i udruga uključenih u sustav civilne zaštite, značajno doprinosi unaprjeđenju i daljnjem razvoju civilnog društva.

Mjera 44, Jačanje volonterstva, participacije i suradnje u društvu i zajednicama

Ova će se mjera provoditi sa svrhom promicanja i razvoja civilnog društva te pomoć u radu (putem donacija) udruga za koje ne postoji zakonska obaveza financiranja kroz programe javnih potreba u prosvjeti, kulturi, sportu, tehničkoj kulturi, zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi.

Mjera 45, Poticanje na umrežavanje raznih dionika civilnog, privatnog i javnog sektora

Gospodarsko-socijalno vijeće Primorsko-goranske županije kao županijsko tripartitno tijelo sastavljeno od predstavnika Županije, Hrvatske udruge poslodavaca i udruga radnika (sindikálnih središnjica) osnovano je radi utvrđivanja i ostvarivanja usklađenosti djelatnosti sa ciljem zaštite i promicanja gospodarskih i socijalnih prava odnosno interesa zaposlenika i poslodavaca te vođenja usklađene gospodarske, socijalne i razvojne politike. Nadalje provodit će se aktivnosti na prezentiranju javnosti, suradnicima, partnerima, gostima, te zaposlenicima Županije kroz dostupnost informacija o radu Županije, izvješćivanjem putem svih medija, tiskanjem prigodnih tiskovina, izradom promidžbenog materijala, organizacijom različitih

manifestacija s ciljem obilježavanja značajnih datuma i događaja, osmišljavanjem nastupa Županije na sajmovima te prihvaćanjem pokroviteljstva nad značajnim manifestacijama na području županije.

Posebni cilj 5.5: Razvoj mikroregija aktiviranjem razvojnih potencijala

Mjere:

46. Kvaliteta i dostupnost javnih i društvenih usluga i sadržaja

47. Provođenje poticajnih mjera i politika u svrhu jačanja mikroregija

48. Izgradnja održive infrastrukture u funkciji razvoja ruralnog područja, otoka i Gorskog kotara

49. Razvoj pametnih i održivih gradova, sela i otoka

Mjera 46, Kvaliteta i dostupnost javnih i društvenih usluga i sadržaja

Mjera je usmjerena na jačanje kvalitete i dostupnosti javnih i društvenih usluga i sadržaja podrškom u pripremi i provedbi projekata javnopravnih tijela, aktivnostima razvoja i poboljšanja uvjeta za siguran promet, uspostave održivosti sustava javnog prijevoza, aktivnostima vezanim za unaprjeđenje javnog i putničkog prometa, uspostavu i poticanje prometne povezanosti s otocima, te uspostavljanja linijskog pomorskog prijevoza s ciljem podizanja dostupnosti javnih i društvenih usluga i sadržaja za otočno stanovništvo. Promicanje i provedba preventivnih aktivnosti radi podizanja svijesti o sigurnosti u prometu, razvoj prometne kulture na području županije, praćenje stupnja sigurnosti prometa na javnim cestama, odnosno realizacije postupka izdavanja dozvola za obavljanje prijevoza, podizanje i održavanje standarda linijskog javnog cestovnog prijevoza putnika.

Mjera obuhvaća promicanje i provedbu projekata i aktivnosti u svezi podizanja standarda željezničke infrastrukture i usluge dostupnosti željezničkog prijevoza putnika te podupiranje i poticanje proizvodnje i emitiranja televizijskih emisija, odnosno programa s temama lokalnog i regionalnog značaja i javnog interesa za županiju.

Mjera 47, Provođenje poticajnih mjera i politika u svrhu jačanja mikroregija

Primjena mjere omogućava povećanje broja novih poduzeća, udjela mladih poduzetnika i poduzetnika u djelatnostima s višom razinom dodane vrijednosti na području otoka i Gorskog kotara. Mjera doprinosi razvoju, promociji i zaštiti autohtonih proizvoda županije provedbom potpornih aktivnosti i projekata regionalnoga razvoja.

Mjera 48, Izgradnja održive infrastrukture u funkciji razvoja ruralnog područja, otoka i Gorskog kotara

Mjera je usmjerena na ulaganje u održivu infrastrukturu, realizaciju dodatnih sadržaja, te očuvanje i promociju baštine u funkciji stvaranja preduvjeta za dostupnost svih otoka, povećanje kvalitete života otočnog stanovništva i razvoja svih gospodarskih grana. Nadalje mjerom će se pružati podrška projektima JLS-a u Gorskom kotaru, budući pokriva Fond za Gorski kotar i Program za sanjkališta.

Mjera 49, Razvoj pametnih i održivih gradova, sela i otoka

Izradom strateških dokumenata na području tehnoloških rješenja te podrškom u pripremi i provedbi projekata JLS kao i sufinanciranjem projekata razvoja otoka, prvenstveno iz područja inovativnih tehnoloških rješenja potiče se održivost te razvoj pametnih/zelenih gradova, sela i otoka.

HORIZONTALNE MJERE:

1. Učinkovita javna uprava samouprava u službi građana i gospodarstva
2. Sigurnost i otpornost na krizna stanja
3. Digitalna transformacija
4. Održivi i ravnomjeran regionalni razvoj
5. Ravnopravnost za sve društvene skupine

1. Učinkovita javna uprava samouprava u službi građana i gospodarstva

Mjera je usmjerena na razvoj djelotvorne, odgovorne i transparentne institucije na svim razinama kroz osiguravanje sredstava za naknade troškova zaposlenima, rashode za materijal i energiju, rashode za usluge te ostale nespomenute rashode poslovanja. Planirana sredstva potrebna su za izvršavanje planiranih aktivnosti i svakodnevnih radnih zadataka utvrđenih zakonskim i podzakonskim aktima, Odlukama i/ili Zaključcima Županijske skupštine i Župana Primorsko-goranske županije.

2. Sigurnost i otpornost na krizna stanja

Aktivnosti na razini županije planiraju se usmjeriti na koordinaciju djelovanja svih službi i pravnih osoba. Planira se osigurati sustavno ulaganje, posebno ulaganja u sustav civilne zaštite u okviru ESI fondova te dodatnim sredstvima u okviru Mehanizma civilne zaštite Europske unije za sanaciju posljedica kriznog stanja što utječe na kvalitetu i učinkovitost rješavanja kriznih stanja. Poticat će se obrazovanje i stručno-tehnološko osposobljavanje djelatnika za rješavanje kriznih situacija, kao i izgradnju infrastrukturnih kapaciteta kako bi se umanjila regionalna nejednakost u pristupu uslugama po pitanju zdravlja i sigurnosti građana te civilne zaštite.

3. Digitalna transformacija

Razvoj digitalnih ekosustava i iskorištavanje podataka kao digitalnih energenata, temeljna je odrednica razvoja županije. Kako bi se omogućila socijalna i gospodarska transformacija u županiji će se poticati digitalizacija javne uprave, regionalne samouprave te lokalnih samouprava, u svrhu jednostavnijeg, dostupnijeg, bržeg i kvalitetnijeg pružanja usluga građanima te poslovanja u ključnim gospodarskim sektorima radi jačanja konkurentnosti regije. Planira se otvorena suradnja relevantnih dionika sa vladom, ministarstvima, gospodarstvom i sveučilištem.

4. Održivi i ravnomjeran regionalni razvoj

Ravnomjerni regionalni razvoj jedan je od najvažnijih ciljeva EU-a koja čak trećinu svoga proračuna izdvaja za razvoj slabije razvijenih regija kroz kohezijsku politiku i EU fondove. Na području županije će se nastaviti podržavati politika ravnomjernog regionalnog razvoja Hrvatske, na način da se planiraju provoditi i koordinirati aktivnosti regionalne i lokalne razvojne politike. Navedeno će pridonijeti uspostavi cjelovitog sustava programiranja, upravljanja i financiranja regionalnog razvoja. Mikroregije u županiji, osim razlika u naseljenosti i demografskim obilježjima, imaju različit stupanj razvijenosti. Posebno se to odnosi na mikroregiju Gorski kotar, ali i na Otoke, za koje mikroregije se planira niz aktivnosti, posebno poticanja ulaganja u prometnu dostupnost, gospodarstvo, poduzetništvo i naročito u digitalnu transformaciju.

5. Ravnopravnost za sve društvene skupine

Ravnopravnost u društvu temeljna je ljudska sloboda. Na području županije žive različite društvene skupine koje pojedinačno imaju svoje zahtjeve i potrebe. Prepoznavši različitost kao potencijal, u županiji će se podupirati sve društvene skupine, bez obzira na spol, dob, vjeru, rasu, rodno ili drugo opredjeljenje, a posebno one koje su najranjivije, djecu i starije, kao i osobe s invaliditetom te osobe s posebnim potrebama.

5. Indikativni financijski okvir za provedbu mjera, aktivnosti i projekata i okvir za praćenje i izvještavanje

Provedbeni program PGŽ financijski obuhvaća razdoblje od siječnja 2021. godine do prosinca 2025. godine, te će se u slučaju potrebe usklađivati s izmjenama i dopunama proračuna Primorsko-goranske županije. Izrađen je na razini mjera, a njegovi programi, projekti i aktivnosti detaljno su razrađeni u Predlošku za izradu Provedbenog programa PGŽ (Prilog 1.). Provedbeni program PGŽ uključuje gotovo 300 programa, projekata i aktivnosti od važnosti za razvoj cjelokupnog područja županije, a njegova sveukupna vrijednost za četverogodišnje razdoblje iznosi 6,082,272,455.14 kn.

Praćenje i vrednovanje sastavni su dijelovi procesa strateškog planiranja. Praćenje napretka u provedbi provedbenog programa JLP(R)S obuhvaća procese prikupljanja, analize i usporedbe podataka o utvrđenim pokazateljima rezultata kojima se sustavno prati napredak provedbe mjera utvrđenih u aktu strateškog planiranja.

Praćenje provedbe ovoga programa organizirano je sukladno odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja. O provedbi mjera iz ovoga programa izvještava se polugodišnje i godišnje. Okvir za praćenje provedbe sadržan je u Prilogu 1., koji je sastavni dio ovog Provedbenog programa.

Prilog 1.